

Merre tart a Minerva?

Sokan látták képernyőn júniusban a Minerva Színpadot. A tévé vetélkedőjén szerzett második helyük osztatlan elismerést keltett — ugyanakkor ösztönöz is: az elmúlt évadjukhoz képest tartalmilag súlyosabbá, érdekesebbé, formailag színesebbé, vonzóbbá, játékosabbá frissíteni az ideit. A Színpad egyfelől vállalja a szüntelen kísérletezést, a komplexitás tag lehetőségeit (ameddig a hivatásosak már nem pályáznak: az amatőr-együttesek viszont létüket jelenthet) — másfelől tudatos belső képzést folytat, rögtönzéseket, beszédtechnikai gyakorlatokat a próbákban.

Az évadkezdő megbeszélésen körülbelül a fentiéket hangoztatták a Minerva Színpad vezetői. Tóthpál József, a házigazda Bartók Béla Művelődési Központ igazgatója szeretné, ha megfelelő közlekedési alkalmatossággal többször jutnának el a környező falvakba, köz-

ségekre; Hodák János, a megyei KISZÓV kulturális főelőadója és dr. Kovács Antal, a városi szövetkezeti bizottság gazdasági vezetője pedig hangoztatta: a színpad változatlanul élvezi a szövetkezetek anyagi és erkölcsi támogatását, ám rendezvényeiken szívesen látják gyakrabban a fiatalok közreműködését.

Az új évad feladatairól Konter László, a Színpad rendezője beszélt. Az eddigi tíz bemutatóhoz idén újabb ötöt terveznek. Jones Le Roy: *Metróban* és Oláh Gábor: *Egyetlen szó című darabja szerepel az októberi programon. A nyári egri karneválnál már előadott Özevgyi hűség, Mocár Gábor komédiája mellé egy Dugonics András tollából ránk maradt farce-ot keresnek elő a Somogyi-könyvtáról, Kassák-estet tartanak és a tévészereplés után Szegeden is bemutatják Weöres Sándor Magyar etűdjét.*

N. I.

Olcsón vásárolni

Manapság, amikor a vállalatokat a gazdasági önállóság és az a követelmény, hogy önmagukat minél rentábilisabban tegyék arra készíti, hogy lehetőleg igényesebb és ezért drágábban eladható cikkeket gyártsanak, nem is olyan egyszerű kevés pénzért vásárolni. Az olcsó áruk el-elűnedezték a boltokból. Ez pedig politikai szempontoknak és a lakosság többsége érdekében is ellentmondott, hiszen nagyon sokan nemcsak vásárlói kedvtelésből, hanem szükségéből igyekeznek olcsón vásárolni. Ebben segíti őket három szegedi nagykereskedelmi vállalat és a Centrum-áruház együttműködése.

A Centrum a nyáron megállapodást kötött a Röviköttekkel, a DELTEX-szel, és a Cipőnagykereskedelmi Vállalattal arról, hogy az áruházban közösen olcsó árukat eladó részleget állítsanak fel. A szerződés alapján létrehozott részleg augusztus közepén kezdte meg munkáját, a három nagykereskedelmi vállalat, valamint az áruház önálló kezdeményezése és döntése alapján.

A részleg várakozáson felül bevált. Olcsó cipőket, férfi- és női ruhákat, fehérneműket, szöveteket és kőtőrtárukat vásárolhat itt az érdeklődő. A havi forgalom az első fél hónap bevételeiből

következtetve várhatóan, mintegy 300 ezer forint lesz. Nagy szám ez, ha tekintetbe vesszük az itt kapott cikkek olcsóságát. Sokan vásárolnak tehát.

Jelenleg kereskedelmünk egyik központi kérdése az, hogy az olcsó árukra is fordítsanak megfelelő gondot. Ezekből a cikkek közül ugyanis jobbára esetleges és bizonytalan az ellátás. Ez a cél most szervezett kereteket kapott és koncentrált figyelem központjába került. A megállapodást az áruház és a vállalatok vezetői kötötték meg és felelősöket jelölték ki, akik állandó kapcsolatot tartanak az áruházrészlegért felelős szakembereivel. A nagykereskedelmi vállalatok vezetői vállalták, hogy folyamatos és rendkívül áruellátást biztosítanak az olcsó cikkekben.

A polcokon valóban sok az áru. Olyan ruházati cikkeket lehet itt kapni, melyekre különben csak hosszasan keresgélés, üzletjárásal lehetett rábukkanni. És úgy sem mindig. A Centrum-áruház és a három nagykereskedelmi vállalat ezzel a kezdeményezésével, a részleg felállításával sokat segít a kis jövedelmű, sokgyermekes családok gondjain, és általában azoknak, akik hosszasan utánjárás nélkül, olcsón szeretnének vásárolni.

Sz. I.

Bekerülni és bentmaradni

Erős gimnáziumok — Csappanó érdeklődés — Harmadikra felzárkóznak

Az arány tetszetős. Az idei felvételi vizsgák eredményeként a József Attila Tudományegyetem új elsőéveseinek csaknem fele, 41,4 százaléka fizikai dolgozó gyereke. Egyelőre, hiszen a diplomáig még öt szívos tanév kollokviumain, szigorlatain kell átjutniuk. Am ezek a fiatalok felig-meddig túl vannak a nehezen: nemcsak a felvételi kérdésekkel, tesztekkel bírkóztak meg sikerrel, de áttörték maguk számára az egyetem „megközelíthetetlen ségének” nimbuszát is. Bebizonyították: érettek a legmagasabb szintű iskolai végzettségre.

Most, hogy a párt kongresszus irányelveiben újra az oktatáspolitikai sarkköveteként figyelemzték a fizikai dolgozók gyerekeinek támogatására, a továbbtanulásukhoz gazdasági, szociális és pedagógiai feltételeket sürget — tulajdonképpen kellemes helyzetben ültünk asztalhoz dr. Papp Ignác docenssel, a JATE pártszervezetének titkárával és dr. Serfőző Lajos docenssel, oktatási rektorhelyettesével.

Amíg az országos adatok szerint egyre kevesebb munkás-paraszt szülő gyereke kéri felvételét az egyetemre, s a jelentkezések tendenciáját tekintve ez Szegeden sincs másként — bekerülési arányuk a JATE-n tavaly is, idén is optimálisnak mondható.

Papp I.: Útjukat eddig is figyelemmel kísértük, úgyük szerepel az egyetem párt-, állami, KISZ-, szakszervezeti és más fórumain. Persze felvételük nem nálunk dől el: a középiskolában. Budapesti kollégium fogta össze felkészítésüket, erőnkből telhetően mi is eléjük mentünk. Köztudott, hogy zömük természet tudományi ágakban több mint száz egyetemista járta a vidéket, szaktárgyi előadásokat tartottak. A jogi karon tájékoztatókat, a TTK-n előkészítő tanfolyamot szerveztünk.

Serfőző L.: Erőfeszítéseinket mégsem szabad túlbecsülni. Hogy kellő számú munkás-paraszt fiatal érezen kedvet, ambíciót az egyetemhez, szélesebb társadalmi összefogás kell. A baj ott kezdődik, hogy már az általános iskolából sem jelentkeznek elegendő az egyetemi bázist képező erős gimnáziumokba —, szívesebben tartanak a szakközépiskolák-

ba. Az érettségizettek biztosabb jövőt látnak a főiskolákban, az egyre szaporodó felsőfokú technikumban — az egyetem mintha bevehetetlen fellegvárként riasztaná őket. Pedig sok tekintetben minimális különbséget jelent a felvételi. Idei tapasztalatunk: jó néhányan még a vizsgákra sem mernek eljönni. Több összetevő mellett a probléma valós anyagi háttere sem hagyható figyelmen kívül, a szülők még sokfelé akarják, minél előbb kereső — lehetőleg jól kereső — foglalkozáshoz juttatni gyerekeiket. Az egyetemen átlazott fél évtized után — különösen a leendő pedagógusokra — bizony nem a legrozsásabb anyagi lehetőségek várnak. Azért változatlanul szorgalmazzuk: erős, városi gimnáziumokba kell behozni a jófejt, tehetséges gyerekeket. Biztató tárgyalás után reményünk van: Szegeden az egyetem megyei beruházásával gimnáziumot kap, ahová a környékből iskolázzuk be a fiatalokat, kollégiumot biztosítunk nekik.

A továbbtanulást korántsem dől el a felvételi vizsgákon. A kollokviumok újabb és újabb próbatétele mondja ki a végső szót; a segítő készség sem merülhet ki az első állomásnál.

Papp I.: Persze az egyetem falai közt már nehéz a megkülönböztetés, nem is szerencsés. A képzettségi fok, a intelligencia, az általános műveltség differenciái fokozatosan eltűnnek — kevés a lemorzsolódás. Nehézséget általában az első évfolyam okoz, megszokni a légkört, a kötetlenebb, ám célzatosabb tanulást, a nagyobb anyaggrészek átfogását, koncentráltabb közelítést. Az egyetemi oktatók annyit tehetnek — s lelkük rá, megteszik —, hogy azokkal a munkás-paraszt fiatalokkal, akiknek a szemináriumokban, előadásokon hiányérzetük marad, külön-külön, egyenként foglalkoznak. Túljutva a kezdeti hónapokon, az első szigorlatokat követően már valamennyien egyenesbe kerülnek.

Serfőző L.: A bölcsészkaron speciális követelményeket támasztanak az idegen nyelvek szakok. A két nyugati nyelv párosításához pedig a

sovány középiskolai előképzettség eleve kizárja a kisebb vidéki gimnáziumokból pályázók esélyeit. Nem véletlen, hogy néhány szakot idén például be sem tudunk tölteni. Jó gimnáziumok, nyelvi-szakosított osztályai ígérnek a megoldást — a néhány napos előkészítő tanfolyamokkal itt nem sokra megyünk. Egyáltalán: a jogi kart kivéve lassan bajban leszünk a színvonalas beiskolázással is. Az évekkel ezelőtti nagy roham után csappan az érdeklődés: a bölcsészeti karra hozzávetőlegesen kétszeres, a TTK-ra csak másfélszeres túljelentkezés volt — a nyelvi, illetve a matematika-fizika szakok betöltetlenül maradtak. Az országos adatokat nem ismerjük, lehet, csupán az ország egyetemai között évenként tapasztalható hullámváltozásról van szó. Azért nem árt alaposabban utánanézni a beiskolázásnak. Ami pedig a felvett munkás-paraszt gyerekek sorsát illeti, nincs okunk féltetni őket. Harmadik évfolyamra már felzárkóznak, de a folyamatos siettetetjük, ha emberileg sem maradunk közömbösek irántuk, ha a társadalmi életbe is bevonjuk őket. Eredendő passzív szerénységet, óvatosságot, némi kevésbé érzését a helyesen szervezett tanulmányi és mozgalmi munka fokozatosan feloldja, előbb-utóbb megtalálják helyüket a nagyobb önbizalommal, elánal induló évfolyamtársalk között.

A pedagógiai feltételek mellett a kongresszus irányelvek elvárják a fizikai dolgozók gyerekeinek szociális támogatását is.

Papp I.: Szociális ösztönöket az egy főre kiszámított jövedelem szerinti kategóriákban juttatunk. A munkás-paraszt fiatalok általában az első kettő szerint kapják a kollégiumot és az ösztöndíjat. Nekik diák-szállót biztosítunk, amiből azért még elkele Szegeden. Különösen az olyan kitűnően felszerelt, ideális — ahogy a „fapadossal” szemben nevezzük: „párnás” — diákhonokból, mint az újszegedi. Felsőbb szerveink megértőek: jelenleg is épül új kollégium, de kilátásban van még másik.

Nikolényi István

Abszolút szerénység

— De igazgató úr, ezen a héten már kétszer emelte a fizetésem!

NAPI KISLEXIKON

a házfelügyelők feladatairól

A házfelügyelő munkája hozzátartozik városi életünk mindennapjaihoz. Mivel feladataikat és kötelességeiket a lakók többsége nem ismeri pontosan, megismerésük fontos lakó-házfelügyelő vita fordul elő.

● A ház kezelése?

A házfelügyelő köteles a házrend előírásainak betartását biztosítani, szükség esetén intézkedni a ház csendje és nyugalma érdekében. A házban előforduló hibákat és károkat be kell jelentenie munkáltatójánál. Vigyázni kell az épület általa átvett felszerelési tárgyaira, berendezéseire, ellenőriznie kell azok rendeltetészerű használatát. Havonként egyszer — a lakók nyugalma érdekében — ellenőriznie kell a lakások vízvezetékjeinek és más felszereléseinek állapotát, és az esetleges hibák kijavítására felszólítani a lakókat. Erről a munkáról naplót kell vezetnie. Ügyelnie kell arra is, hogy a lakók ne pazarolják a vizet. Biztosítja a tűzrendszert előírások betartását is. Sötétedéskor ő világítja ki a lépcsőházat, a házrendben meghatározott időpontban kinyitja illetve bezárja az épület kapuját.

● A takarítás?

A házfelügyelő az épület előtt lévő gyalogjárdat minden reggel köteles felolcsolni — fagymentes időben —, azután felseperni. Télen szükség szerint naponta többször is el kell takarítani a havat a járdáról. A kapualjat, a lépcsőházat és a folyosókat naponta fel kell sepernie, fagymentes időben pedig legalább egyszer egy héten felmosni. Negyedévenként az egész épületben nagytakarítást kell végeznie, amikor a közhasználati helyiségek ablakait, ajtóit és fémfűtőket meg kell tisztítani és az elavult fűtőberendezéseket, hűtőberendezéseket a ház belsejéből el kell távolítani.

● Más kötelességei?

Többek között: a feladatokról tartozó ügyek elintézésé céljából a lakók rendelkezésére kell állnia (munkanapokon legalább reggel 7 és 9 óráig, délután 18 és 19 óráig). A ház- vagy áramszolgáltatás szünetelését a lakókkal kellő időben előre közölni.

Aszódi János:

A kriminalisztika kalandos története

29.

Hogy mi történt azután, arra nem emlékszik. Vollmánt bűnösnek nyilvánították és kötélt általi halálra ítélték. Az ítéletet utóbb életfogytiglani fegyházra módosították.

A bűnüldözés történetében ez volt az első eset, amikor a bíróság a NEA-elmezt perdnőtő bizonyítékként elfogadta. Thorwald mindezek ellenére azon a nézetén van, hogy „jóllehet folytatt és folynak még kutatások a neutronaktivitási elemzés terén, még nem jutottak el a haj azonosításában olyan technikához, amely lépést tarthatna az ujlenyomatok technikájával.

Kirk alma tehát még nem valósult meg, de sok más területen a büntett helyen talált mikronyomok neutron-aktíválási elemzése pontos eredményekhez vezetett. A bűncselekmény színhelyén összegyűjtött elemzőanyag apró anyagrésekből (parányi sárrögök, festékszálak, textilrost-maradványok, cipőtalpra tapadt por) kiindulva a nyomozók gyakran felfedik a tettes kitévét.

Ezek a mikronyomok néha döntő jelentőségűek, 1920—1925 óta mindenütt, ahol mikroszkóp áll rendelkezésre, keresztek és különleges porzivó készülékekkel összegyűjtötték ezeket a mikronyomokat. A gyakorlati tudományos szak-

értők, Sherlock Holmes utódai, a mikronyomok vizsgálatakor sok hasznos tényezőt felfedeztek, míg mások elkerülték a figyelmüket. Tudni kell továbbá, hogy nem minden büntett színhelyére szállnak ki a tudósok. Az elemzés akkor nyújt precíz adatokat, ha a mikronyomokat különleges laboratóriumokban vizsgálják meg. El kell tehát szállítani őket a büntett színhelyéről. A porzivó azonban nem csupán a tárgyak felszínéről gyűjti össze a port és az esetleges mikronyomokat. A szövetek rostjai közül is kiszívja a napokkal, sőt hetekkel a büntett elkövetése előtt odakerült port. Így aztán sok esetben eltorzították, meghamisították ezeket a mikronyomokat. A porzivó használata nagy ügyességet kíván, de még így sem alkalmazható minden esetben.

Frey-Sulzer svájci kriminalistának támadt az az ötlete, hogy porzivó helyett az irodákban és az iparban használt ragasztószalagot alkalmazza. Ezek az egyik oldalukon ragacsos anyaggal bevont, egyszerű celofánszalagok tekercsekben kerülnek eladásra. Ha az ilyen szalagot ragacsos részével a feltételezett mikronyomokat tartalmazó felületre helyezzük, majd leválasztjuk róla, a megvizsgált felületen lévő apró részecskéket a szalagon maradnak. Az így gyűjtött mikronyomok tehát „tisztán”, későbbi „fertőzés” veszélye nélkül kerülnek a laboratóriumba.

Frey-Sulzer egész rendszert dolgozott ki a mikronyomok felkutatására, összegyűjtésére és mikroszkopikus összehasonlítására. A legújabb sikert a textilrost-mikronyomok területén érte el. Ezek a nyomok különösen fontosak, mert elegendő a tettes és az áldozat egyidejű jelenléte egyazon helyiségben, hogy a tettes ruhájáról textilrostok kerüljenek az áldozat öltözetére és viszont. A textilrostok megapadhatnak az arcon, a kezekre és a test más hozzáférhető részein. Rátapadhatnak a baleset előidéző gépkocsira, motorkerékpárra, villamosra, autóbusz-

ra. A Frey-Sulzer módszer hatékonyságának ragyogó bizonyítéka egy rablógyilkosság felderítése volt.

A büntett színhelyén a folyosó végén, biliárdasztal állt. A gyilkosságot a biliárdasztaltól távol fekvő helyiségben követték el, a gyanúsított egyén öltönyén mégis a biliárdasztal posztójából származó zöld textilrostokat találtak. A lakás aprólékos átvizsgálása során Frey-Sulzer ilyen zöld rostokat talált a függönyökön és egyes bútordarabokon is, mivel az idő folyamán az egész lakásban szétszóródtak.

A textilrostnyomok összehasonlításának módszere szüntelenül tökéletesedett és egyre pontosabbá vált. Felölelte a textillanyagok és a napjainkban festésükre használt színezékek (színárnyalatok) egész bonyolult skáláját. A mikronyomok elemzésére szolgáló laboratóriumokba behatoltak a legkorszerűbb módszerek, mint az árnyékolt és megvilágított látómező módszere, a polarizált fény alkalmazása a fázistolódás kihasználása alapján, a fluoreszkálás módszere (bolyvántúli fényben, és így tovább). Ahol a mikroszkóp nem bizonyult elegendő hatékonynak, a színnárvályatok pontos megállapítására, spektrofotometrikus elemzést, a különböző színnárvályatok megkülönböztetésére pedig papírkromatográfiát is alkalmaztak. Ez lehetővé tette az összetett színek felbontását és tanulmányozását. Ezt a többi között, az emberi szervezetbe került mérgek felfedezésére használták.

Mielőtt ezt az alfejezetet lezárnánk, térjünk vissza az NAE-módszerhez. Ez a különböző mikronyomok elemzésére szolgáló eljárás új távlatokat nyitott a kriminalisztikai kutatásban. (Folytatjuk)